

Pieteikums zinātniskās izpētes pasūtījumam.

1. Zinātniskās izpētes pasūtījuma nosaukums.

Zinātnisks novērtējums un apsaimniekošanas plāna izstrāde ģenētisko resursu mežaudžu vienībām “Svirlaukas osis” un “Jaunjelgavas osis”.

2. Problēmas nostādne.

Organizējot oša ģenētisko resursu mežaudžu (turpmāk - ĢRM) apsaimniekošanu, konstatēts, ka ošu audzes ĢRM “Svirlaukas osis” ir gājušas bojā, ko visdrīzāk radījusi patogēnās sēnes *Hymenoscyphus fraxineus* (anamorph: *Chalara fraxinea*) ietekme. Esošajā situācijā būtiski apgrūtināta iznīkušo audžu dabiska atjaunošana ar osi, kas būtu kā nokaltušās mātes audzes pēcnācēji.

ĢRM ”Jaunjelgavas osis” mežaudzēs daļa augošo ošu arī ir nokaltuši, bet tomēr kopējais audžu stāvoklis nav kritisks, bet tāpat kā iepriekšējā objektā dabiskā atjaunošanās ar osi praktiski nenotiek.

Lielākā daļa abu ĢRM nogabalu ir arī dabiskie meža biotopi, kuros bez zinātniska atzinuma/ izpētes ir neskaidra to turpmāka apsaimniekošana.

3. Iepriekš veiktie analogie pētījumi, to rezultāts.

LVMI “Silava” 2016. gada pētījums “Ošu mežu destrukcija un atjaunošanās Latvijā”, kurā vērtēta Skrīveru (Jaunjelgavas) un Bērvircavas (Svirlaukas) oša ĢRM kvalitāte, pamatojoties uz fitosocioloģiskiem augāja aprakstiem, oša dabiskās atjaunošanās vērtējuma un oša vainaga veselības stāvokli. Pētījumā konstatēja, ka Jaunjelgavas un Svirlaukas ĢRM:

- Valdaudzē oši labāk saglabājušies Svirlaukā, savukārt otrajā stāvā Jaunjelgavā, taču otrā stāva segums abās vietās ir ļoti zems, kas norāda, ka tuvākajā nākotnē būs maz ošu reprodūktīvajā vecumā.
- Jaunaudzēs un vidēja vecuma audzēs oši lielākoties gājuši bojā, segums ir zems un jaunā paauga praktiski neveidojas.
- Arī nogabalos, kur oši valdaudzē samērā labi saglabājušies, paauga nav vienmērīga – tai raksturīgs salveida izvietojums, kur atsevišķās vietās sastopami pat 28 tūkst. indivīdu uz ha, bet blakus paauga vispār neveidojas.
- Svirlaukā liela saslimstība ir tikai jaunākajai paaugai, bet Jaunjelgavā spēcīgi inficēti ir dažāda vecuma paaugas koki.

4. Prognozējamais pētījuma daļu un kopējais izpildes termiņš.

Pētījuma izpildes termiņš 2020. gada 18. decembris

5. *Sasniedzamais rezultāts un sagaidāmais efekts.*

5.1 ĢRM vienības (turpmāk tekstā – ĢRM) “Svirlaukas osis” un “Jaunjelgavas osis” esošās situācijas un apsaimniekošanas pasākumu zinātniskais novērtējums (monitorings) atbilstoši EUFORGEN izstrādātajiem meža koku ģenētisko resursu saglabāšanas un apsaimniekošanas principiem un vadlīnijām.

5.2. Oša mežaudžu atjaunošanas iespēju un oša ģenētisko resursu saglabāšanas un apsaimniekošanas nākotnē izvērtējums ĢRM vienībās “Svirlaukas osis” un “Jaunjelgavas osis.”

5.3. Sagatavots zinātniskā novērtējuma pārskats, t.sk. sniedzot audžu bojāejas apstākļu izvērtējumu un pamatojumu apsaimniekošanas plānā ietvertajām darbībām.

5.4. Izstrādāti ĢRM vienības “Svirlaukas osis” un “Jaunjelgavas osis” apsaimniekošanas plāni 10 gadiem, plānos ietverot:

5.4.1. Ministru kabineta noteikumos Nr.177 “Ģenētisko resursu mežaudžu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtība” paredzētās apsaimniekošanas plāna sadaļas;

5.4.2. plānotos apsaimniekošanas pasākumus un to aprakstu, kas nav pretrunā ar īpaši aizsargājamu sugu un Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu aizsardzības prasībām, kas sagatavoti piesaistot sertificētu dabas ekspertu (sugu grupa -putni, biotopu grupa -meži un virsāji), izmantojot datus no LVM datubāzes GEO un projekta “Dabas skaitīšana” (norādot meža kvartāla numuru, meža nogabala numuru, platību, darbu izpildes secību, regularitāti, apjomu u.c.).

5.5. Pirms apsaimniekošanas plāna izstrādes uzsākšanas un plāna izstrādes laikā organizētas tikšanās ar LVM Zemgales un Vidusdaugavas reģiona speciālistiem, lai pārrunātu teritorijas apsaimniekošanā iesaistīto kolēģu identificētās problēmsituācijas un priekšlikumus.

6. *Nepieciešamais LVM finansējums (pa gadiem).*

7. *Iespējas piesaistīt ārēju finansējumu.*

Nav plānots piesaistīt ārēju finansējumu.

8. *Iespējamie izpildītāji un partneri.*

LVMI “Silava”.

9. *Cita informācija.*

10. *Dokumenta sagatavotājs, paraksts, datums.*

AS LVM Ilgtermiņa plānošanas vadītājs V. Gulbis

16.04.2020